

Семінар 3

Спілкування є фундаментальною складовою людського буття, що забезпечує обмін інформацією, встановлення взаємин та взаєморозуміння між людьми. Розглянемо детально такі аспекти спілкування: взаємодію як його функцію, основні підходи до класифікації різновидів взаємодії, концепцію драматичного трикутника Карпмана та позиції партнерів у спілкуванні разом з їх характеристиками.

Взаємодія як функція спілкування

Взаємодія є ключовою функцією спілкування, що проявляється у регуляції поведінки та координації дій між індивідами. Ця функція забезпечує організацію спільної діяльності та досягнення спільних цілей. Через взаємодію люди впливають один на одного, обмінюються ролями та встановлюють певні норми поведінки. Важливою складовою цієї функції є інтерактивний аспект, який передбачає не лише обмін інформацією, але й активну участь у спільних діях та прийнятті рішень. Таким чином, взаємодія сприяє формуванню соціальних зв'язків та підтримці соціальної структури суспільства.

Основні підходи до виділення різновидів взаємодії

Існує декілька підходів до класифікації різновидів взаємодії у спілкуванні:

1. **За кількістю учасників:**
 - **Міжособистісна взаємодія:** відбувається між двома особами та характеризується безпосереднім обміном інформацією та емоціями.
 - **Групова взаємодія:** включає спілкування в малих групах, де всі учасники мають можливість безпосередньо взаємодіяти один з одним.
 - **Масова взаємодія:** передбачає комунікацію з великою аудиторією, де зворотний зв'язок може бути обмеженим або відкладеним у часі.
2. **За характером взаємодії:**
 - **Співпраця (кооперація):** учасники взаємодії працюють разом для досягнення спільних цілей, підтримуючи та допомагаючи один одному.
 - **Конкуренція (суперництво):** учасники змагаються між собою за ресурси, визнання або інші блага, що може призводити до конфліктів.
 - **Конфлікт:** відкрите протистояння між учасниками через несумісність інтересів, цінностей або цілей.
3. **За формальністю взаємодії:**

- **Формальна взаємодія:** відбувається в офіційних умовах та регулюється певними правилами або нормами (наприклад, ділові зустрічі, офіційні переговори).
- **Неформальна взаємодія:** спілкування без суворих правил, часто в дружній або сімейній атмосфері.

Драматичний трикутник Карпмана

Драматичний трикутник, запропонований Стівеном Карпманом у 1968 році, є моделлю, що описує деструктивні взаємодії між людьми, які часто повторюються у вигляді певних ролей:

1. **Жертва:** відчуває себе безпомічною, пригніченою та шукає підтримки. Часто перекладає відповідальність за свої проблеми на інших.
2. **Рятівник:** старається допомогти Жертві, часто без її прохання, що може призводити до залежності та невирішених проблем.
3. **Переслідувач (Агресор):** критикує та звинувачує інших, вважаючи їх причиною проблем.

Ці ролі можуть змінюватися між учасниками взаємодії, створюючи замкнене коло деструктивних стосунків. Розуміння цього трикутника допомагає усвідомити власну поведінку та вийти з негативних сценаріїв взаємодії.

Позиції партнерів у спілкуванні та їх характеристики

У процесі спілкування партнери можуть займати різні позиції, які впливають на характер та ефективність взаємодії:

1. **Позиція "Верх":**
 - Характеристика: особа займає домінуючу роль, проявляє ініціативу та контролює хід спілкування.
 - Позитивні аспекти: може забезпечувати організацію та структуру взаємодії.
 - Негативні аспекти: може призводити до придушення ініціативи інших та виникнення напруженості.
2. **Позиція "Низ":**
 - Характеристика: особа приймає пасивну роль, слідує вказівкам та реагує на дії партнера.
 - Позитивні аспекти: може сприяти гармонії та уникненню конфліктів.
 - Негативні аспекти: може призводити до втрати власної ініціативи

Групове завдання

1. Комплементарна транзакція (гармонійне спілкування)

(Відбувається взаєморозуміння, відповіді очікувані та логічні.) (Дорослий » Дорослий)

діалог 1

Софійка: Каріна, ти вже підготувала звіт по проекту? (Дорослий » Дорослий)

Каріна: Так, я майже закінчила, залишилося перевірити цифри. (Дорослий » Дорослий)

Софійка: Добре, тоді чекаю фінальний варіант до завтра. (Дорослий » Дорослий)

діалог 2

Крістіна: Як ти думаєш, нам варто збільшити бюджет на цей проект?

Каріна: Я думаю, що варто. Зважаючи на прогнози, це допоможе підвищити ефективність.

Обидва співрозмовники спілкуються на рівні логіки, фактів і раціональності, не залучаючи емоцій чи надмірної контролюючої поведінки.

2. Перехресна транзакція (конфлікт або непорозуміння)

(Співрозмовники не знаходяться на одній комунікативній хвилі.) Батько (его-стан Батька) звертається до дитини (его-стан Дитини).

діалог 1

Крістіна: Софійка, допоможеш мені розібратися з таблицями у звіті? (Дорослий » Дорослий)

Софійка: Чому ти завжди мене про це питаєш? Я ж не можу все робити за всіх! (Дитина » Батько)

Крістіна: Я просто попросила про допомогу, не треба злитися... (Дорослий » Дитина)

діалог 2

Каріна: Чому ти не зробила домашнє завдання? Потрібно відповідальніше ставитися до навчання!

Софійка: Але я дуже втомилася після школи, і мені хотілося пограти.

Тут спілкування йде на різних рівнях: Батько дає настанови, а Дитина відповідає з емоційної позиції.

3. Прихована (завуальована) транзакція

(Слова та підтекст несуть різні повідомлення.) (говориться одне, мається на увазі інше)

діалог 1

Каріна: Крістіна, ти не втомилася так багато працювати останнім часом? (Дорослий » Дорослий, але підтекст – Батько » Дитина)

Крістіна: Та ні, все гаразд, я звикла до такого темпу. (Дорослий » Дорослий, хоча відчуває, що його тестують)

Каріна: Молодець, значить, і на вихідних зможеш доробити звіт! (Батько » Дитина)

діалог 2

Софійка: Ти, мабуть, сьогодні сильно зайнята, щоб допомогти мені з переїздом?

Крістіна: Ну, не знаю... Мабуть, знайдеться час.

Тут під запитом про "зайнятість" насправді ховається бажання дізнатися, чи друг готовий допомогти, а відповідь також має прихований підтекст.

Відео

1. Перед нами постають два головних герої – вбивця(Кіра) Лайт та детектив Л. Це їх перша зустріч. Детектив представляється фейковим ім'ям Р'юго Хідекі, та зізнається Лайту що він є той самий Л. Він вдає що розповідає аби встановити довіру та зацікавити його, а насправді хоче цим перевірити, чи є Лайт вбивцею якого називають Кіра.
2. Персонаж Хісока допомагає Іллумі у відслідковуванні брата та його перехоплення. Він знаходить карту маршрутом дирижаблів, та повідомляє про це союзнику. Вдаючи що знайшов корисну інформацію та збирається її передати, він насправді хоче замінити карту і відволікти Іллумі заради своїх цілей.